

Olena Kalinyicsenko, Viktorija Szerhijenko

KÉPZŐMŰVÉSZET

1

**Tankönyv az általános oktatási
rendszerű tanintézetek 1. osztálya számára**

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos,
Ifjúsági és Sportminisztériuma*

Видавничий дім
«Освіта»
2012

Kedves barátom!

Olyan tankönyv van előtted, amely bevezet a képzőművészet csodálatos világába.

A grafika, festészet és szobrászat ösvényein Harmónia varázsló kalauzol majd végig, s ő segít neked megfejtetni a képzőművészet titkait.

Harmónia varázslóval együtt fedezed fel a körülötted lévő világ szépségeit, elkezded megérteni a művészeti alkotások lényegét. De ami a legfőbb, te magad is a szépség alkotójává válsz. Művész leszel, mert megtanulsz szépen rajzolni.

Jó utat a szépség és a művészet világába!

Kedves tanárok és szülők!

A kis első osztályosoknak, akik még nem tanultak meg olvasni, szükségük van az önök segítségére, hogy megértsék a tankönyv szövegét. Ezért az 1–16 témákat a tanulóknak a tanító olvassa fel.

Közös alkotói tevékenységet igényel a könyv számos illusztrációjának – festményeknek, fényképeknek, rajzoknak – az értelmezése is.

Hívják fel a gyerekek figyelmét az egyazon témakörben készült művészeti alkotások összehasonlításának fontosságára. Tegyék lehetővé, hogy a tanulók maguk válasszák ki, milyen önálló feladatot akarnak végezni a felajánlott változatok közül. Jegyezzék meg, hogy a környező világ szépségei feltárásának és a művészeti alkotások értelmezésének minden pillanatában elő kell segíteni a gyerekek alkotói potenciáljának kibontakozását. Sok szerencsét kívánunk ehhez!

Tisztelettel és az egyetértés reményében,

a szerzők

1. téma

HOVÁ VEZETNEK A MŰVÉSZET ÖSVÉNYEI?

Üdvözöllek! Harmónia vagyok, **Képzőművészet-ország** varázslója. Ebben az országban művészek élnek. Ők a szépség alkotói. Meginvitállak ebbe az országba, hogy végigkalauzoljalak a művészetek ösvényein. Ezeken haladva különböző alkotásokat fogsz látni a **grafika, festészet, szobrászat** területéről, és sok mindent tanulsz majd róluk.

A festők ecsettel képeket festenek papírra és vászonra. Ehhez különféle **festékeket** használnak. A grafikai alkotások rendszerint fekete-fehérek. Ezeket **ceruzával, filctollal, krétával** rajzolják. A szobrokat **agyagból, fából, kőből, fémből** készítik.

A művészek az emberek életét, a tárgyak világát, a természet szépségét ábrázolják. Így közvetítik a nézőknek saját benyomásaikat, érzéseiket, gondolataikat.

Te mit szeretsz rajzolni?

A képeken népművészek alkotási láthatók: varrottas, hímzett kendők, szőnyegek, edények. Ezeket **mintákkal** díszítették.

Figyeld meg a készítmények mintázatát!

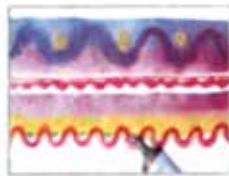
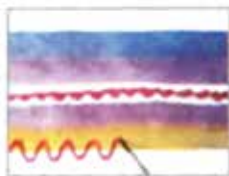

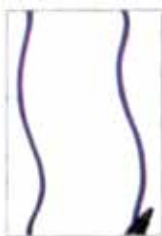
Harmónia varázsló titkai

Fess művészi ösvényt! Válassz olyan anyagokat, amelyek a legjobban felkeltették az érdeklődésedet! Kövesd az alábbi sorrendet!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Mi tetszett neked a legjobban Képzőművészet-országban? Meséld el ezt a barátaidnak!

2. téma

CSODAJÁTÉKOK

Ismét Képzőművészet-országban tartózkodsz. Nézz körbe! A tárgyakannyifélék! Miért? Mert mindegyiknek saját alakja, formája van.

A **forma** a tárgyak külalakja, körvonala.

A forma lehet **sík** vagy **térfogatos**, **egyszerű** vagy **összetett**. Egyszerű formák: **négyszög**, **téglalap**, **háromszög**, **kör**, **ovális**.

Keresd meg az egyszerű formákat a művészeti alkotásokon!

Hasonlítsd össze az egyszerű formájú tárgyakat!

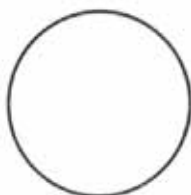
Négyzet

Téglalap

Háromszög

Kör

Ovális

A játékszer az első barátod. A művészek szeretnek babákat, bocsokat festeni. Az alábbi képeken ezek nagyon hasonlítanak a valódiakra

Figyeld meg a játékszereidet! Csodát fogsz látni. Ezek egyszerű formákból tevődnek össze.

Nézd meg a játékszerek rajzait! Milyen egyszerű formákból állnak össze?

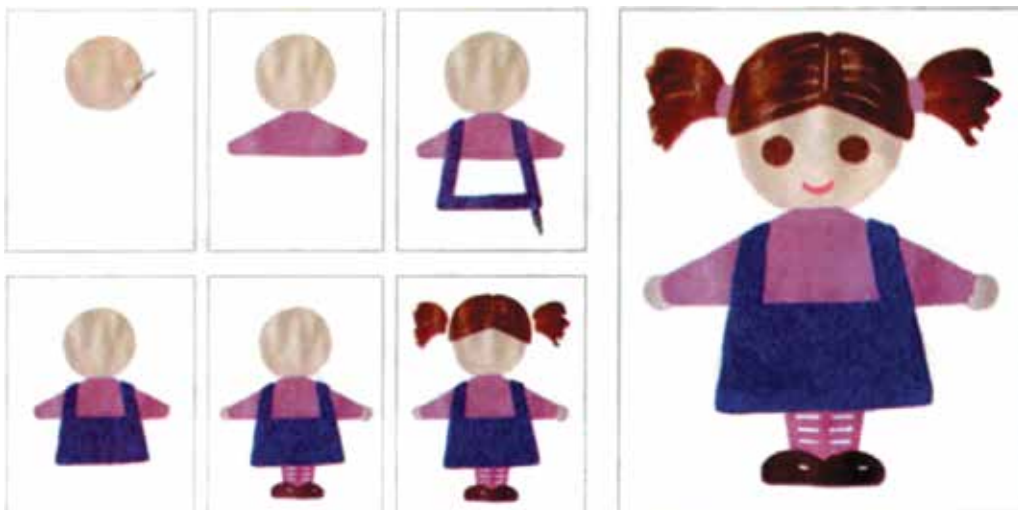

Harmónia varázsló titkai

Fesd le a kedvenc játékszered! Használj gouache (guas, fedőfesték) festékeket! Ezt a következőképpen készítheted el.

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Mi újat tudtál meg a különböző egyszerű formákról? Figyeld meg a szobádban lévő tárgyak formái!

3. téma

A VARÁZSLATOS ERDEI TISZTÁSON

A művészi ösvény egy csodálatos erdei tisztásra vitt minket. Ezt **grafikának** nevezzük. Különféle füveket, szép virágokat, vidám rovarokat látunk rajta. A növények és rovarok formájának, alakjának ábrázolásában a grafikus művészt a **pont, folt, vonal, vonás** segíti. Ezeket a művész fantáziája, képzelőereje fogja össze egy egészé.

Figyeld meg a virágokat a művészek képein! Ha-
sonlítanak-e ezek a valódiakra? Keress a képeken
pontokat, foltokat, vonalakat, vonásokat!

Vonalak

Folt

Vonás

Gyakorlat. Próbálj pontokat, foltokat, vonalakat, vonásokat rajzolni színes ceruzákkal, krétával vagy filctollal!

Harmónia varázsló titkai

Tetszett-e neked a varázslatos erdei tisztás? Fesd meg és rajzold le pontokkal, foltokkal, vonalakkal, vonásokkal! Válaszd ki a művészeti anyagokat!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el rajta, melyik mesét lehetne illusztrálni az alkotásoddal!

4. téma

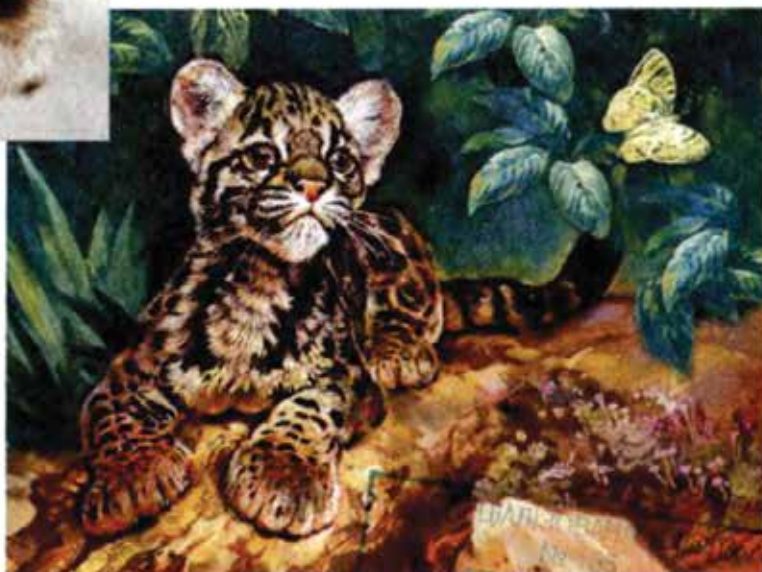
AZ ÁLLATVILÁGBAN

Képzőművészet-országban is megvannak a saját kedvencek. Ők az állatok, az ember legjobb barátai. Ezért a művészek gyakran ábrázolnak állatokat.

Figyeld meg, milyen vonalakkal ábrázolta a művész az állatokat!

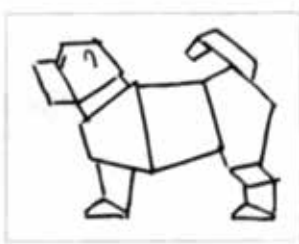
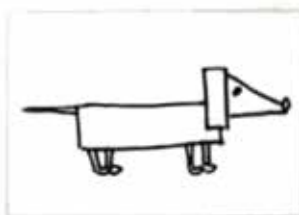

Rejtély. Határozd meg, melyik állaté az alább látható prém! Milyen vonalakkal ábrázolták?

Hasonlítsd össze az állatok alakját! Figyeld meg, milyen vonalakkal vannak ábrázolva a formák!

Gyakorlat. Húzz olyan vonalakat, amelyekkel állatok ábrázolhatók!

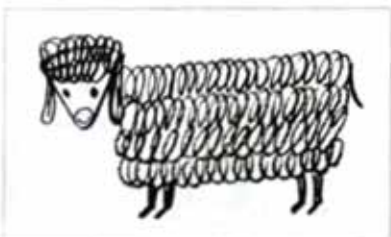
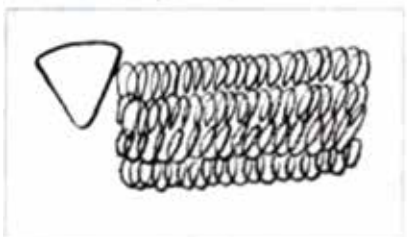
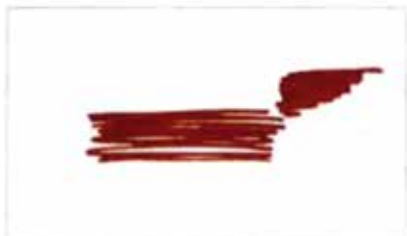
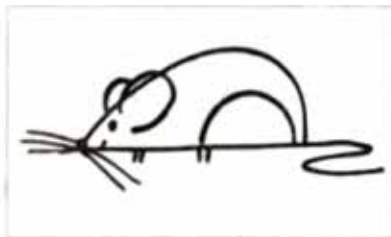
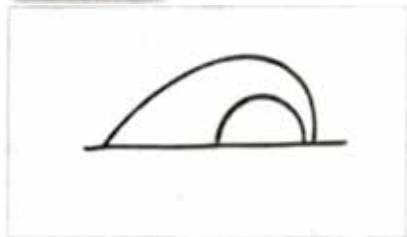

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj állatokat ceruzával, filctollal, színes krétával!

Az alábbi módokon készítheted a rajzokat.

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel állatokról szóló versikét! Mondd el a barátaidnak is!

5. téma

ÉRDEKES UTAZÁSOK

Szeretsz-e utazni? Ha igen, akkor haladjunk tovább a művészetek ösvényén. Nézz körül, milyen szép minden! Zizegnek a fák sárgászöld levelei. A távolban vidáman fel-felragyognak a házak piros tetői. A varázslatos szépség festővászonra kívánczik! De hogyan lehet mindezt egy képen ábrázolni? **Figyeld meg,** hogyan teszik ezt a művészek!

Nézd meg, milyen színes vonalakkal és foltokkal adják vissza a festők a természet szépségét!

Figyeld meg a képet! Szerinted melyik a fő részlete? Mit ábrázolt a festő a **tájkép** közepén, és mit a távolban?

Rejtély. Hogy megtanuld szépen elhelyezni a tárgyakat a papírlapon, először fejtsd meg Harmónia varázsló feladványát! Melyik képen vannak a tárgyak legsikerültebben elhelyezve?

Harmónia varázsló titkai

Fesd le azt a tájképet, amelyik a legjobban elbűvölt az utazásod során! Gondolkodj el azon, hogyan helyezhetők el a legjobban a házak, fák, utak a papírlapon!

Jegyezd meg! A festékbe mindig tiszta ecsetet márts! Új szín a festékek összekeverésével állítható elő.

Harmónia varázsló tanácsai

Törekedj mindig a környező tárgyak legjobb elhelyezésére a képeiden!

6. téma

ÜNNEPI LOBOGÓK

Az ünnepek mindig örömet szereznek az embereknek. Melyik a kedvenc ünneped? Szeretnéd, hogy ma ünnepet tartsunk? Ebben a művészek lesznek a segítségünkre.

Nézd meg a képeket, amelyeken különböző ünnepeket ábrázoltak!

Mi az, ami ünnepi hangulatot teremt rajtuk?

Az ünnepi milió megteremtése megkapóan szép tevékenység, hiszen ezzel jó hangulatot ajándékozunk más embereknek. Csak egy kis fantáziára van szükség, és bármilyen helyiséget ünnepi díszbe öltöztethetsz. Az osztályodat feldíszítheted az ábécé-ünnepre, a nagytermet az újévi ünnepségre, szobádat a születésnapodra. Ehhez tanuld meg zászlófüzérek készítését papírlobogókból!

Hasonlítsd össze a képeken látható zászlócskákat!

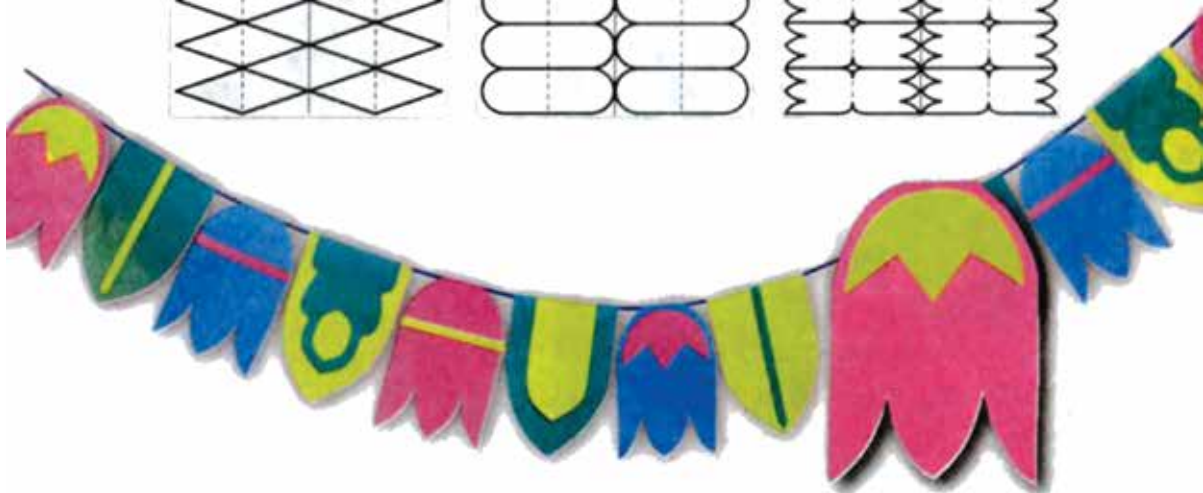
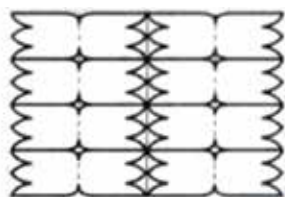
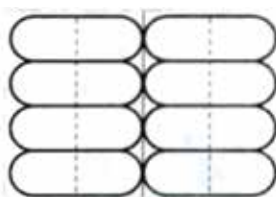
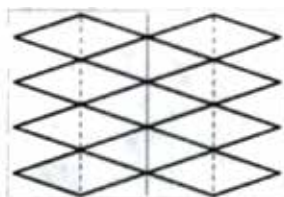
A zászlócskáknak a formáit már ismered: négyzet, téglalap, háromszög.

Készíts **sablonokat**, azaz meghatározott alakú zászlócskák kivágására szolgáló mintákat!

Jegyezd meg! A papírt faanyagból készítik. Ezért erdőket irtanak. A sablonokat egymáshoz minél közelebb kell elhelyezni. Ezzel papír takarítható meg, és fák menthetőek meg.

Harmónia varázsló titkai

Vágj ki zászlócskákat színes papírból! Ezek filctollal, alufóliával, szövetekkel, szárított virágokkal tovább díszíthetők.

Jegyezd meg! Az ollóval óvatosan kell bánni, tilos hadonászni vele! Amikor nem használod, a száraik legyenek összecsukva!

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el azon, hogyan készíthetők füzérek az általad készített zászlócskákból, és miként helyezhetők el a legjobban az osztályteremben! Ne feledd, hogy az ünnepi előkészületek során a legfontosabb az a gondolat, hogy másnak örömet okozunk!

7. téma

KIFEJEZŐ ÁRNYKÉP

Folytassuk utunkat a művészetek ösvényén. Ismét egy tisztásra, a grafika erdei tisztására jutunk. Megismerkedünk az **árnyképpel (sziluettel)**, a grafikus művész egyik fontos segítőjével. A segítségével ábrázolhatjuk a környező világot világos és sötét árnyak révén.

Talány. Keresd meg a képeken a gombakörvonalakat!

Látogassunk el az őszi erdőbe. Ott sok gomba található. Ezek a fűben és az avarban nőnek. Azonban örömmel tűnnek fel a rejtekhelyükön, hogy pózolhasanak az olyan művészeknek, mint amilyen te vagy.

Figyeld meg, milyen különbözőek lehetnek a gombaformák!

Harmónia varázsló titkai

Ábrázolj árnykép segítségével gombacsaládot! Ehhez készíts applikációt színes papírból és természetes anyagokból!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Nézd meg alkonyatkor a szobád ablakából a házakat és fákat! Figyeld meg a sziluettjüket!

8. téma

TÉRFOGATOS FORMÁK

Már tudod, hogy a környező világ ceruzával és festékkel is ábrázolható. De vannak művészek, akik **térfogatos (háromdimenziós)** formákkal ábrázolnak. Ők a **szobrászok**.

Figyeld meg a képeken lévő ábrázolásokat! Milyen szobrok találhatók a településeden?

A szobor lehet kicsi és nagy. Elhelyezhető házfalon, parkban, téren, asztalon.

Hasonlítsd össze az egyszerű térfogatos formájú tárgyakat!

 Kocka		
 Kúp		
 Henger		
 Gömb		

Próbáld ki a szobrász alkotómunkáját! Ehhez először figyelmesen vedd szemügyre a zöldségek és gyümölcsök formáját a képeken!

Rejtély. Keresd meg a szoboralkotásokat a képeken!

Harmónia varázsló titkai

Mintázz gyurmából zöldségeket és gyümölcsöket, saját elgondolásod szerint!

Jegyezd meg! A mintázás során használj speciális mintázó deszkát és gyurmavágó kést! A munka végeztével a kezed töröld meg száraz szalvétával!

Közös munka. Állítsatok össze közösen „ízletes” menüt egy tányérra! A nagyméretű zöldségeket és gyümölcsöket helyezzétek el a tányér közepén, a kisebbeket a szélén!

Harmónia varázsló tanácsai

Szabadidődben hasonlítsd össze különböző tárgyak formáit! Válaszd ki és jegyezd meg a szerinted legérdekesebb formákat!

9. téma

ISMERKEDÉS A KOMPOZÍCIÓVAL

Képzőművészet-országban a szépség törvényeit **Kompozíció** királynő hozza.

Ő segít a művészeknek abban, hogy szépen helyezték el és kössék össze a tárgyakat a képeken. Ezek a törvények nagyon fontosak.

Valószínűleg ezért nevezik néha a művészeti alkotásokat **kompozícióknak**.

Nézd meg, milye szépen helyezkednek el és kötődnek egymáshoz a tárgyak a képen!

A művészeket elbűvölik az egyszerű tárgyak is, ezért a saját képeiken is ábrázolják őket harmonikus kompozíciók alakjában.

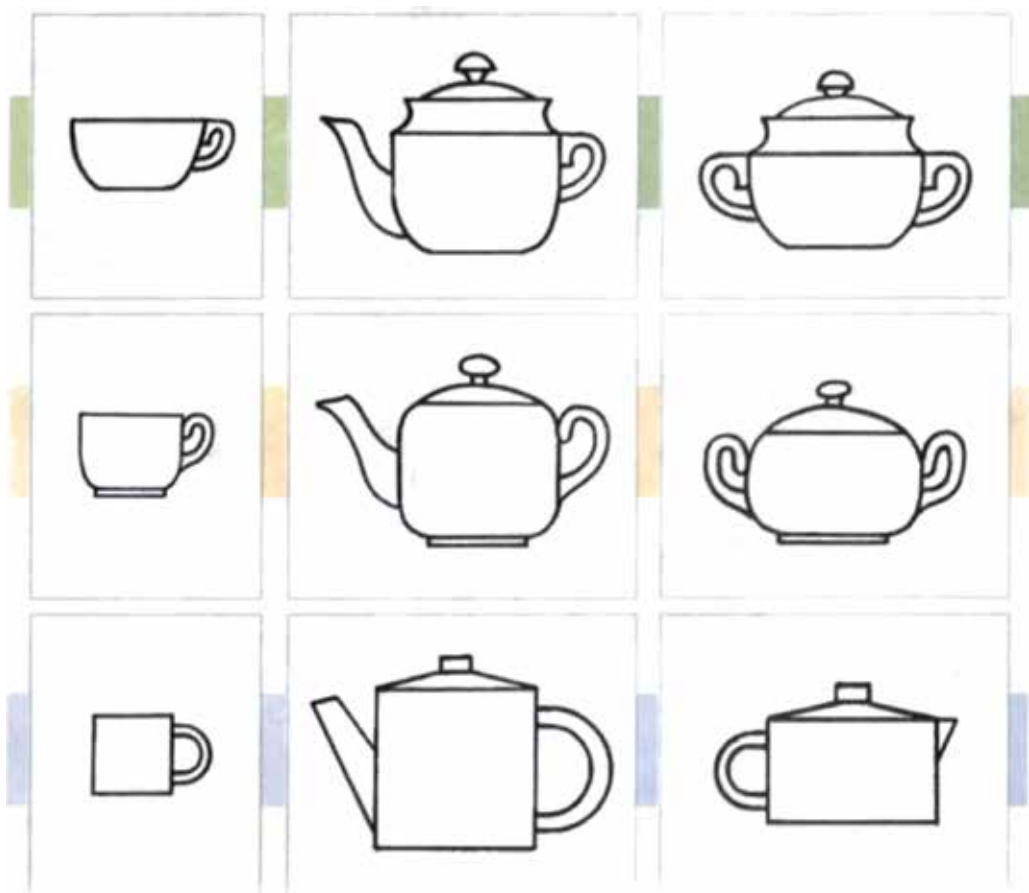

Reggelente az asztalotokon minden nap szép teáskanna és illatos teával teli csésze várja az ébredésed. Ettől egész nap jó lesz a közérzeted.

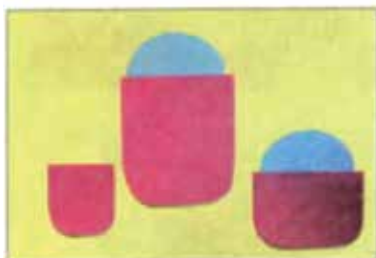
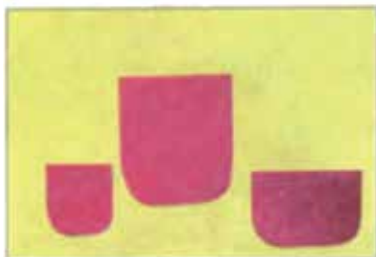
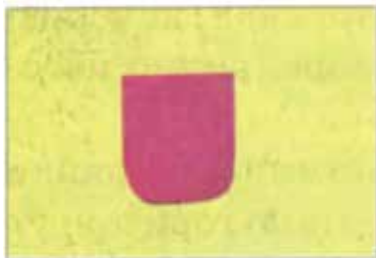
Nézd meg a teás edények formáját!

Harmónia varázsló titkai

Készíts kompozíciós applikációt a teás készlet edényeiből! Hogy minél jobban elhelyezhesd a színes papírból készült tárgyakat, mozgasd őket a papíron!

Harmónia varázsló tanácsai

Kompozíció királynő segítségével próbálj kompozíciót készíteni valódi edényekből a konyhaasztalon! Hogyan helyezed el az ismert tárgyakat?

10. téma

TÁJKÉP FÁVAL

A művészet ösvényén haladva sok tájképet láthatunk. A rétet vagy tengert ábrázoló képeken látható a **látóhatár**, azaz a **horizont vonala**.

Nézd meg a képeket és mindegyiken keresd meg a horizont vonalát!

A horizont vonala a szem előtt található. Ezért a tájképek különböző kinézetűek lehetnek, attól függően, hogy milyen szögből festette őket a festő.

A horizont vonala

Nézd meg, hogyan helyezkedik el a horizont vonala a képeken!

Harmónia varázsló titkai

Készíts tájképet fával oly módon, hogy látható legyen rajta a horizont vonala! Fess akvarellal (vízfestékekkel) fehér papírra vagy fedőfestékekkel szürke vagy kék alapra!

1 változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Találj ki mesét a fáról, amely örömmel változtatja a külsejét a különböző évszakokban!

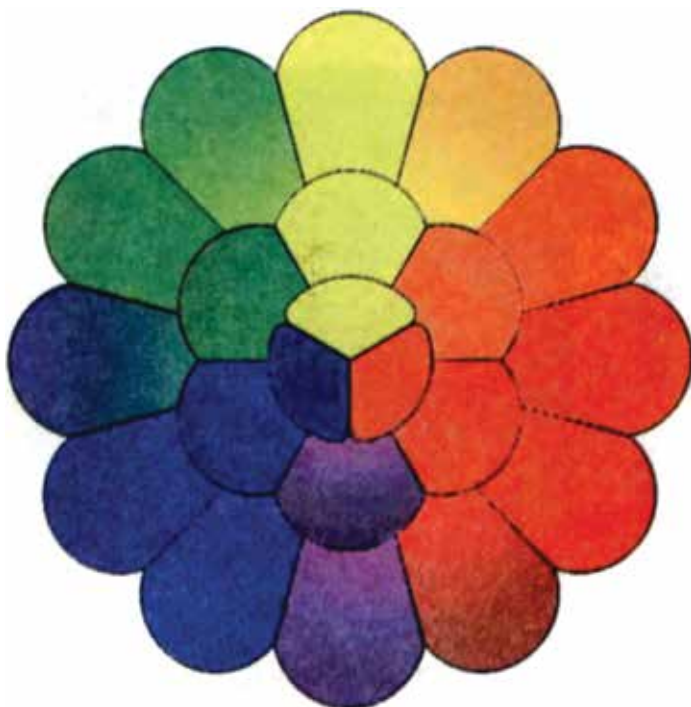
11. téma

SZÍNC SALÁD

A festményeket különböző színű festékekkel készítik. Közülük három – a sárga, a vörös és a kék – **alapszín**. Ezeket nem lehet színkeveréssel előállítani. Az alapszínek egyesítésével képződnek a **származékszínek (másodlagos színek)**. A sárga és vörös szín keveréke narancs színt, a sárga és kék keveréke zöld színt, a kék és vörös keveréke ibolyaszínt ad.

Nézd meg a varázslatos virágot! Keresd meg rajta az alap- és származékszíneket!

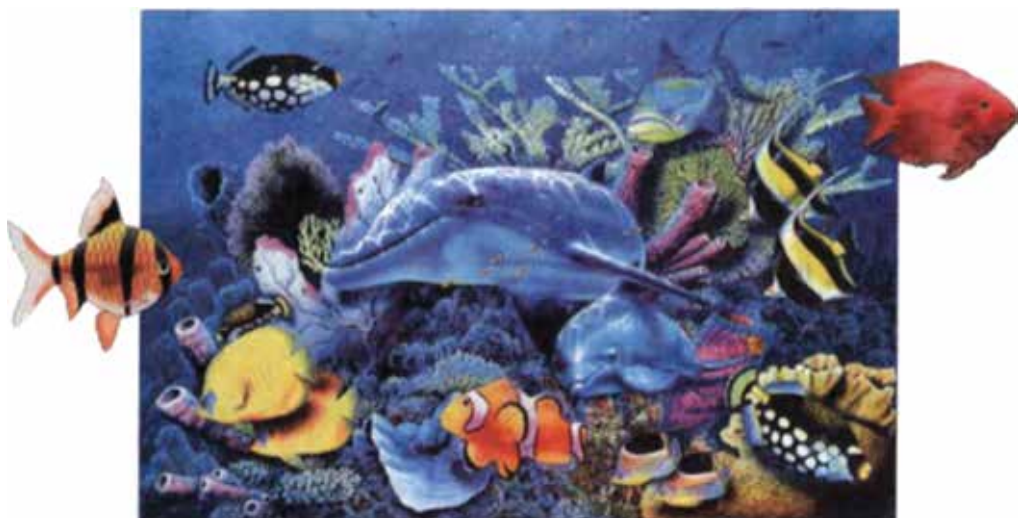

Mutasd meg a festményeken az alap- és származék-színeket!

Nézd meg, milyen sokszínű a víz alatti világ! A színgazdagság festékkeveréssel állítják elő. A festők ebből a célból **palettát**, azaz festékkeverő lapot használnak. A vízfestékek és fedőfestékek keverése fehér papírlapon vagy tányéron is végezhető.

Gyakorlat. Próbáld meg festékekkel visszaadni a halak színét! Ennek érdekében tanulj meg keveréssel új színeket előállítani!

Harmónia varázsló titkai

Fesd meg a víz alatti világ lakóit, a különböző színű halakat! Használj alap- és származékszíneket! A képet fess vízfestékekkel fehér papírra vagy fedőfestékekkel kék alapra!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Mesélj a barátaidnak vagy családtagjaidnak az alap- és származékszíneket! Melyik szín tetszik neked legjobban?

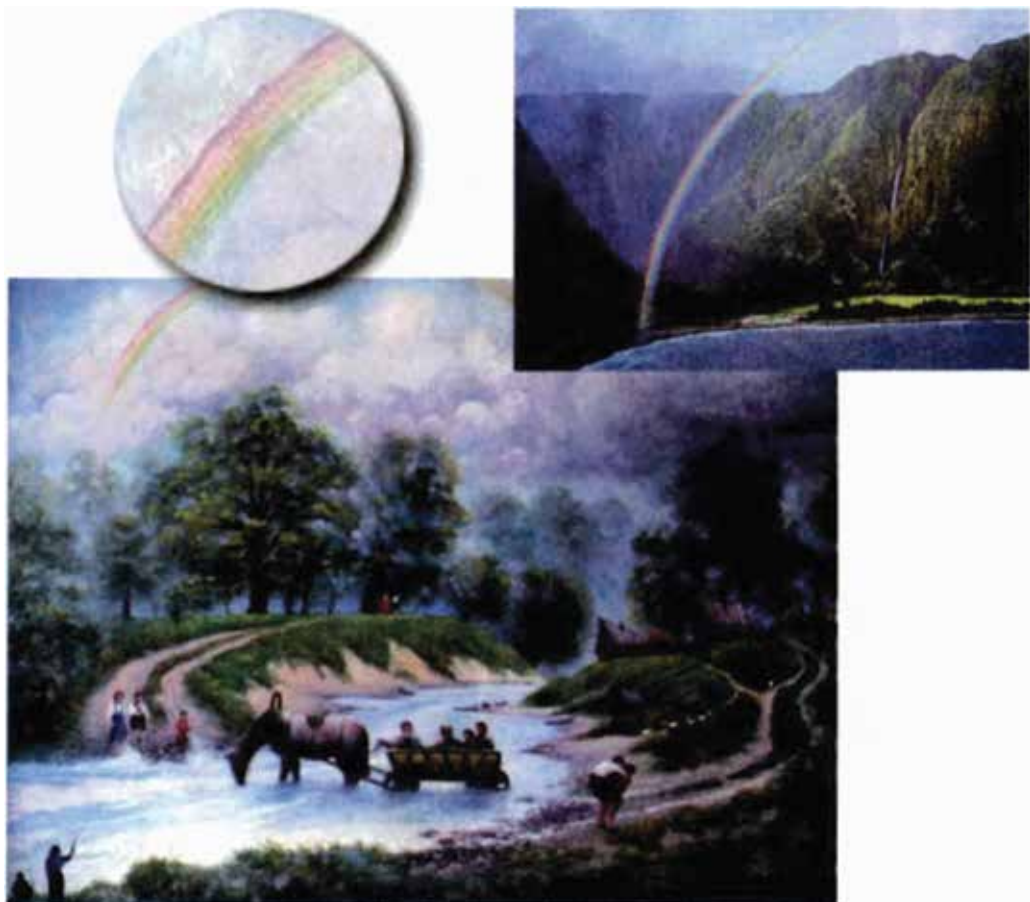

12. téma

SZIVÁRVÁNYSZÍNEK

A világon van egy csoda, amely a gyerekeket és felnőtteket egyaránt elkápráztatja. Ez nem más, mint a szivárvány. Csak benne láthatod meg egyszerre az összes színt. A szivárvány színei mindig a következő sorrendben követik egymást: vörös, narancs, sárga, zöld, égszínkék, kék, ibolya.

Nézd meg a szivárvány színeit a képeken!

A színeknek lehetnek különböző **árnyalatai**. Ezek segítenek a művészeknek a fény és árnyék visszaadásában, a távolság ábrázolásában.

Bármilyen évszak vagy időjárás legyen is kint, a szobanövények látvány mindig örömmel tölt el bennünket. A legcsinosabbak közöttük az ibolyák. Elbűvölnek bennünket virágzatuk és levélzetük fonom árnyalataival.

Nézd meg az ibolyák színeit és árnyalatait! **Gondolko**dj el azon, miért kapták ezek a virágok ezt a nevet!

Jegyezd meg! A virágok világos ibolyaszín árnyalatainak a visszaadása végett az ibolyaszínű festékhez cseppenként fehér festéket kell adagolni. A sötétzöld levelek árnyalatai úgy állíthatók elő, hogy a zöldhöz sötét színű festéket adagolnak.

Gyakorlat. Világosítással és sötétítéssel válassz ki különböző színárnyalatokat!

Harmónia varázsló titkai

Fess finom ibolyákat! Add vissza a színárnyalatokat! A képet készítsd fedőfestékkel fehér vagy tonizált papíron a következőképpen!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Hasonlítsd össze a szobanövényeitek virágainak és leveleinek színárnyalatait!

13. téma

VARÁZSPILLANGÓ

Csodaországunkban vándorolva érezzük, hogy a képek meleget sugároznak. A meleget a sárga, narancs, vörös színek sugározzák. Ezeket **meleg színeknek** nevezzük. Néha úgy tűnik fel, hogy a képekből hideg árad. Ezt az érzést a **hideg**

színek – kék, zöld, ibolya – idézik elő.

Nézd meg, és határozd meg, milyen színek, a melegek vagy hidegek dominálnak a képen!

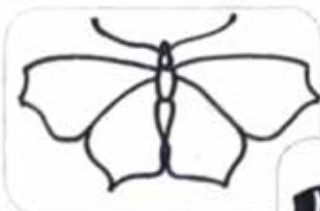
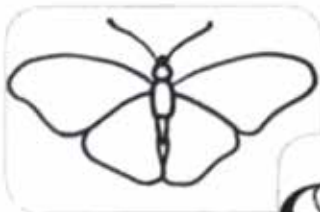
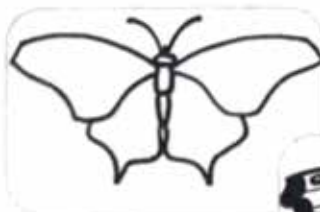
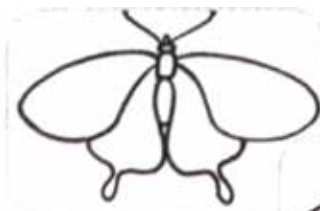
A természetben élnek rendkívüli szépségű teremtmények: a pillangók. A szárnyaikon színpompás mintázatok láthatók.

Keresd meg a pillangós képeken, hogy mely lepkék szárnyain dominálnak a meleg színek, és melyeken a hidegek!

Figyeld meg mindegyik pillangó szárnyformáját!
Melyek tetszenek neked a legjobban?

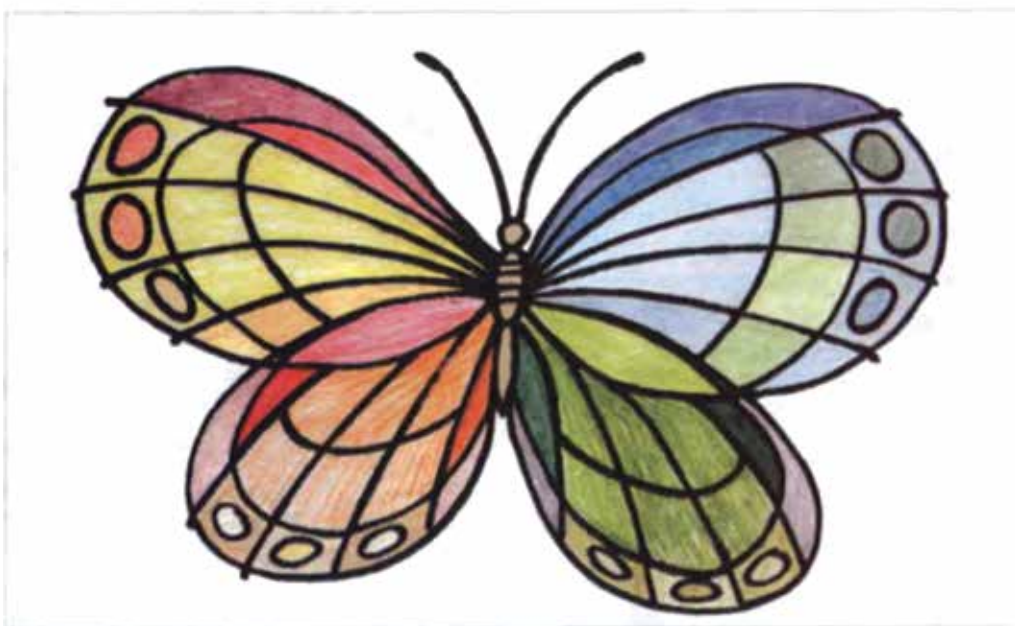
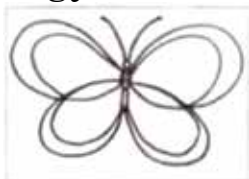

Harmónia varázsló titkai

Készíts varázspillangót, amely a világban röpködve különféle színekkel festi tele a természetet!

Először rajzolj a szárnyakra azonos mintázatot! A pillangó egyik felét ferd meg, a másikat hideg színekkel! A munka elvégzéséhez használd a következő anyagokat és eszközöket: színes ceruzák, vízfesték vagy fedőfesték!

Harmónia varázsló tanácsai

Találj ki mesét a varázspillangóról és utazásairól!

14. téma

ISMERKEDÉS A DÍSZÍTŐMŰVÉSZETTEL

Csodaországunkban létezik a **Díszítőművészet** nevű erdei tisztás. Itt **Dísz** herceg, Harmónia varázsló barátja uralkodik. Igazi művészként minden tárgyat kiszínezh maga körül. Keze nyomán még a legközönségesebb használati tárgyak is feledhetetlen művészeti alkotásokká válnak.

Ettől a tisztás minden lakója jól érzi magát, mindenki nyugodt.

Nézd meg, milyen szépek a díszítő elemeket tartalmazó tárgyak!

Figyeld meg, hogy a díszítő elemek elhelyezkedése a tárgyak formájától függ!

Képzőművészet-ország lakói szeretik az ünnepeket, és mindig ízletes, szép tortákkal készülnek rájuk. Ezek az édességek nem csak az asztal díszei, hanem az ünnep gyöngyszemei.

Nézd meg, hogyan díszítik a cukrász mesterek az ünnepi tortákat ízletes díszítő elemekkel!

Harmónia varázsló titkai

Képzeld magad egy cukrász szerepébe, és gondolj ki ünnepi tortát, amelynek nemcsak az ízevel, hanem a formájával és díszítésével is elbűvölhetnéd a vendégeidet!

Készíts torta-applikációt különböző anyagokból!

Harmónia varázsló tanácsai

Mondd el anyukádnak vagy nagymamádnak, hogyan kellene szerinted díszíteni kedvenc tortádat az újévi ünnepekre!

15. téma

TÉLI MINTÁK

Ukrajnában régóta ékesítik a lakásokat **áttöréses mintázatú** papírdíszekkel. Manapság is gyakran készítenek az újévi ünnepekre papírból áttöréses mintázatú hópelyheket, füzéreket.

Hogyan készül az áttöréses minta? Nagyon egyszerű módszerrel. Előbb összehajtogatják a papírt, majd kivágják a mintákat.

Nézd meg az áttöréses mintázatot! Mit ábrázoltak rajta?

Figyeld meg, hogy vannak olyan áttöréses minták, amelyeknek a bal és a jobb oldali részei egyformák, míg a kör alakú mintákon a rajzolatok körben ismétlődnek!

Mindenki tudja, hogy az újévi ünnep fő kelléke a fenyőfa. Az erdők megóvása érdekében nem kell karácsonyra és Újévre kivágni a fenyőfákat. Ezek műfenyőkkel pótolhatók. És még jobb, ha a lakásunkat saját készítésű újévi kompozícióval díszítjük. Ehhez használhatunk áttöréses mintázatú papírdíszeket és applikációkat. Az újévi ünnep hangulatának átérzéséhez nézd meg, hogyan ábrázolják a művészek a telt és a fenyőket.

Harmónia varázsló titkai

Ábrázold a téli erdőt holdfényes éjszakán vagy verőfényes nappali időszakban áttöréses mintázatú papírdíszekkel és applikációval! Használj színes, tonizált és fehér papírt!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Az újévi ünnepre készülve díszítsétek fel az osztálytermeteket és otthon a szobákat áttöréses díszekkel!

16. téma

ELLENŐRIZD MAGAD!

Képzőművészet-országban járva-kelve megismerkedtünk a helyi lakosokkal, azaz a művészekkel és az ő segítőikkel.

1. Nevezzétek meg a művész segítőjét a grafikai erdei tisztásról!

2. Hasonlítsd össze a szoboralakokat! Miben hasonlítanak egymásra, és miben különböznek egymástól?

3. Mondd el, mit tudsz a színcsaládról!

4. Nézd meg a számodra már ismert művészi alkotásokat! Miben különböznek egymástól?

5. Keresd meg a képeken a három alapszínt! Hol dominálnak a meleg, és hol a hideg színek?

6. Nézd meg, és keresd meg a téli erdőben elrejtőzködött összes állatot!

7. Nézd meg a képeket, és keresd meg a közöttük lévő különbségeket!

17. téma

MESEVÁR

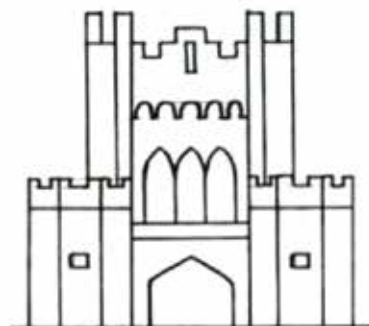
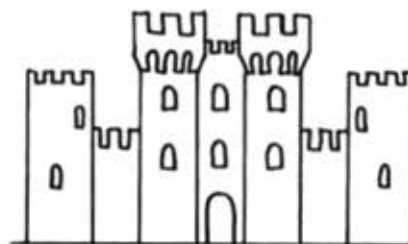

Képzőművészet-ország szépségét a mesevárak óvják. Nézd meg a képeiket! **Figyeld meg**, hogy a művész a magas bástyájú vár ábrázolásához a papírlapot **függőleges**, azaz álló helyzetben használta. Ha a vár széles, akkor a papírlapot **horizontális**, azaz fekvő helyzetben kell használni.

Nézd meg figyelmesen a bástyatornyokat, falakat, kapukat! Milyen alapformákat juttatnak eszedbe?

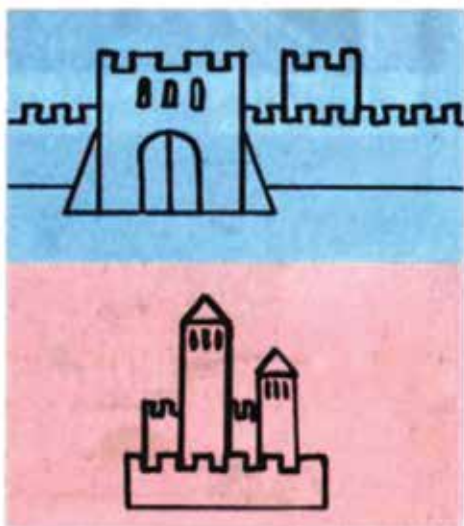
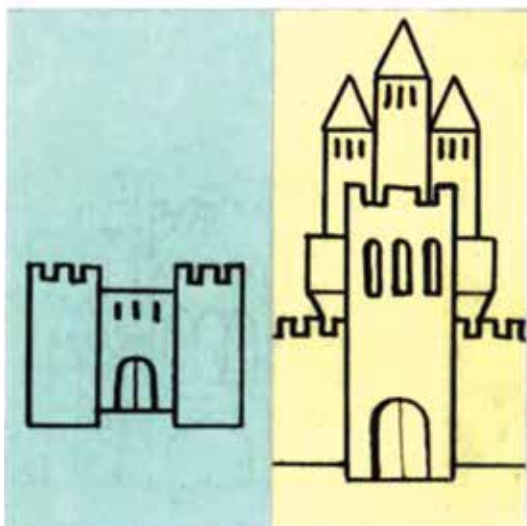

Vedd szemügyre közelről a várak különböző részeit!

Rejtély. Hasonlíts össze egymással két függőleges és két horizontális rajzot! Melyiken tűnik legjobbnak a vár ábrázolása?

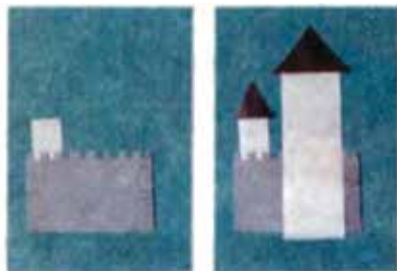
Harmónia varázsló titkai

Képzeld magad hadmérnöknek, aki várat épít, és készíts bástya-, fal- és kapu-applikációt! Válaszd meg úgy a papír helyzetét, hogy elférjen rajta a megfelelő formájú vár: magas bástyával, széles fallal!

1. változat

2. változat

Közös munka. Az osztálytársaiddal közösen kész bástyákból, falakból és kapukból állítsatok össze mesevárat!

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel olyan mesét, amelynek a cselekménye várban vagy annak közelében játszódik!

18. téma

A BAROMFIUDVARBAN

Látogassunk el Képzőművészet-ország vidám, nyüzsgő szögletébe, a baromfiudvarba. Itt kedvünkre gyönyörködhetünk a különféle alakú, kis és nagy szárnyasok pompás tollazatában. **Nézd meg,** milyen különböző módokon ábrázolták a művészek a baromfiudvar urát, a kakast!

A madarak mindig csodálattal töltötték el az embert, és nemcsak azért, mert repülni tudnak, hanem az énekükkel, szépségükkel, kifinomult mozgásukkal.

Figyeld meg, milyen szépek a madarak a népművészek alkotásain!

Figyelmesen **nézd meg**, mennyire harmonikusan kapcsolódik egymáshoz a különböző madarak egyes részeinek formája!

Harmónia varázsló titkai

Színes ceruzával rajzold le a kedvenc madarad! Ezt az alábbi módokon teheted meg.

1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Idézd fel, milyen madarokról van szó a különböző szólásokban: kopácsol, mint a ...; énekel, mint a ...; lépeget, mint a ...!

19. téma

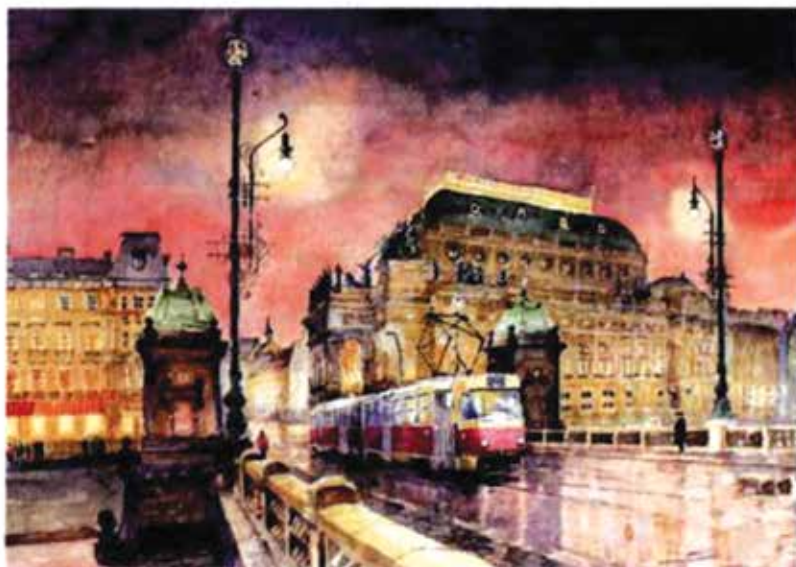
A FORMÁK TITKA

A művészetek ösvényén eljutottunk mesevárosba. Az utcáin egyidejűleg látunk korszerű villamosokat, autókat és aranyozott lovas hintókat.

Nézd meg a különböző korszakokból való járműveket!

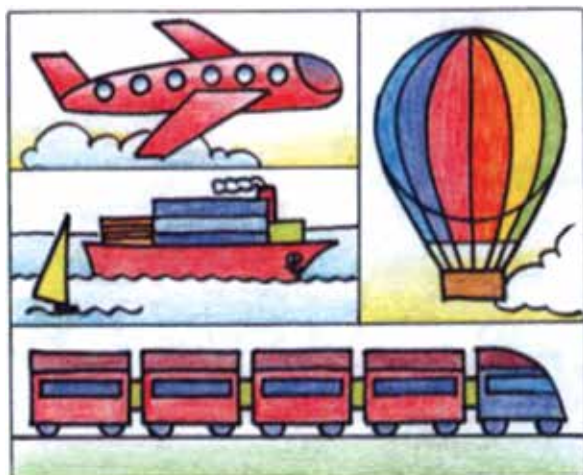
Hasonlítsd össze egyes alkotórészeik méreteit!

Nézd meg, és hasonlítsd össze a képeken látható különböző járművek alakját!

Rejtély. Az ábrázolt járműveken keress számodra ismerős formákat!

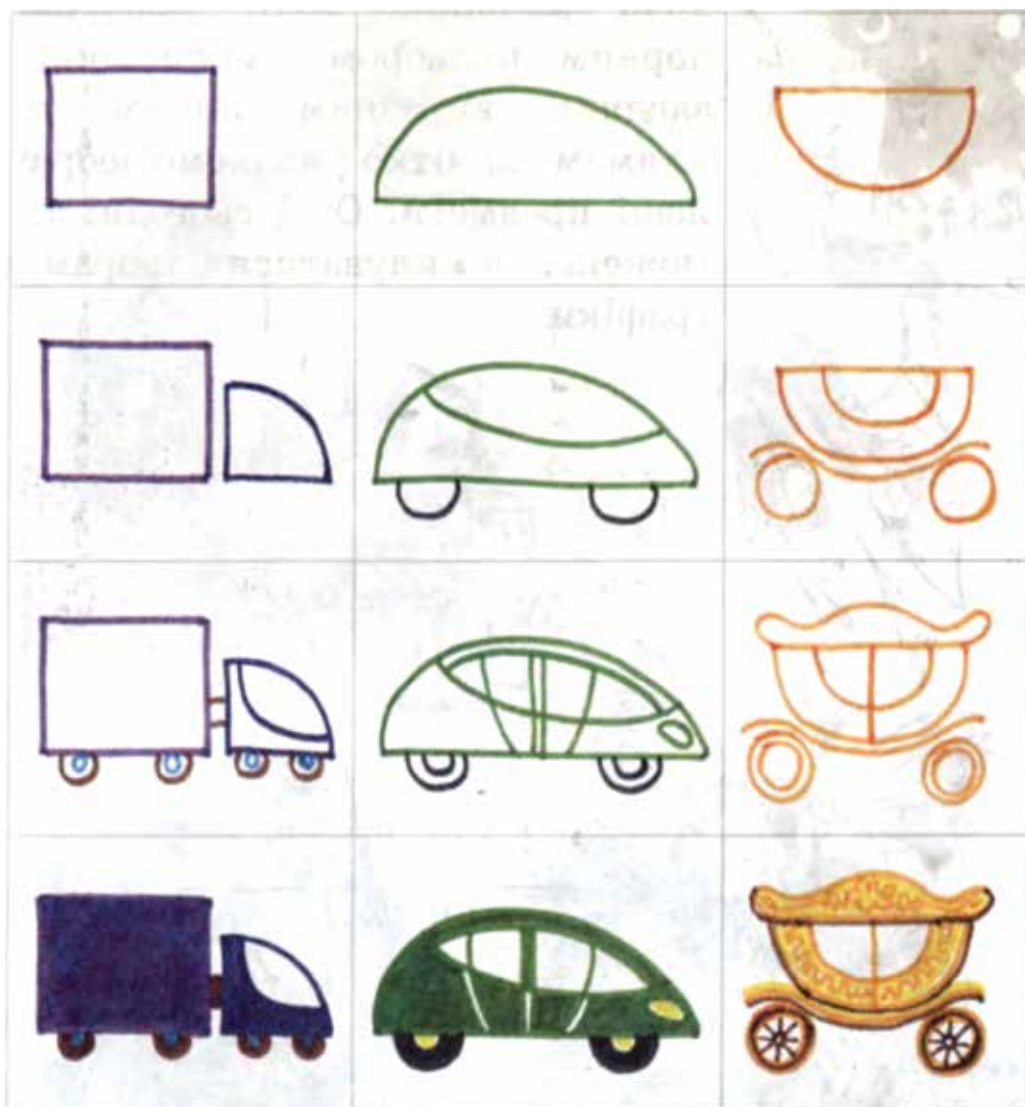
Harmónia varázsló titkai

Színes filctollal rajzold le azt a járművet, amelyik legjobban megtetszett neked! Igyekezz betartani az alkotórészeik formái közötti arányokat!

1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

A barátaiddal együtt képzelj el, milyen lesz a jövő járműve! Milyen lesz az alakja?

20. téma

A VONAL ÉS A FOLT KALANDJAI

A grafikai erdei tisztás elkápráztat alkotásainak szépségével, jóllehet ezek fekete-fehér színben készültek. A vonalaknak és foltoknak köszönhetően tudjuk egyértelműen elképzelni az ábrázolt tárgyakat. Most te is gyönyörködhetsz a grafikai alkotásokban.

Nézd meg, hogy a művész vonalak és foltok segítségével hogyan tudja visszaadni a környező világ változatosságát!

Figyeld meg, hogy vonalakkal miként lehet vizsztatükrözni az állatok formáját és jellegét!

Gyakorlat. Húzz egymáshoz hasonló vonalakat!

Harmónia varázsló titkai

Húzz egy vonalat!

Elképzelésed szerint egészítsd azt ki oly módon, hogy mindenki ámulatba essen az ábrázolás különlegességétől. Ez lehet szokatlan alakú fa vagy virág, mesebeli állat.

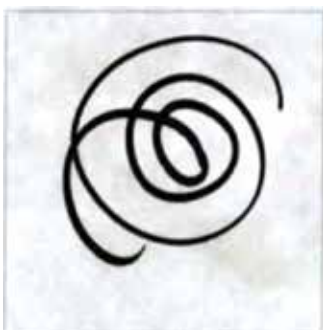
1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Hasonlíts össze különböző fákat, és mondd meg, milyen – egyenes, tört vagy más – vonalakkal jobb ábrázolni őket!

21. téma

TÉLI NYUGALOM

Képzőművészet-országban is váltakoznak az évszakok. Mind-egyik évszak elbűvölő a maga módján. Például sok művész szeret telet ábrázolni. Közülük egyeseket a tél szigorú szépsége, másokat a vidám havazás ihlet meg.

Gondolkodj el rajta, hogy milyen ennek a téli tájképnek a hangulata! Mi van ábrázolva a kép **elő-terében**, és mi a **háttérében**?

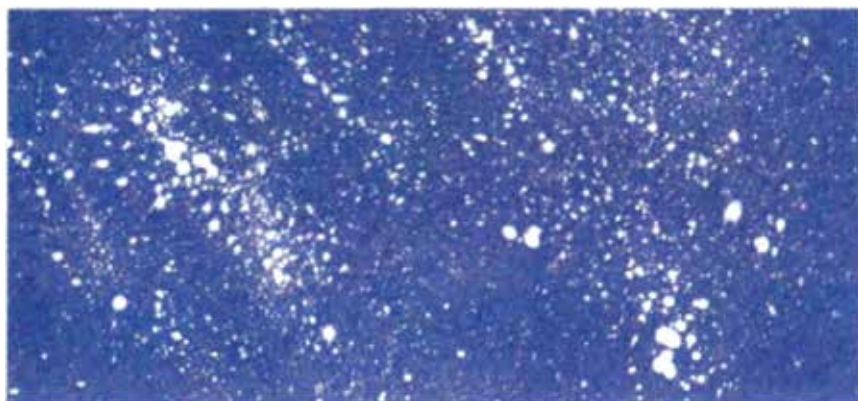
Figyeld meg, hogyan adják vissza a művészek a képeken a távolságot! A távolban lévő fák sötétebbek, elmosódottabbak, míg a közeliak tisztán kivehetők. A hozzánk közelebbi fák eltakarják a távolabbiakat.

Hogyan ábrázolják a művészek a hulló havat?

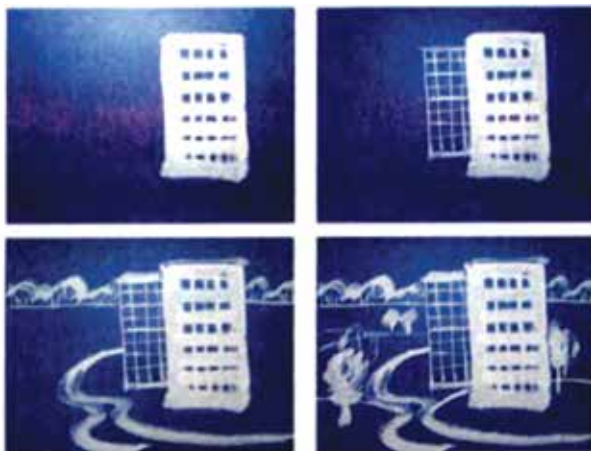
Gyakorlat. Próbálj hóesést ábrázolni! Ehhez vegyél keményebb ecsetet, mártsd sűrű fehér fedőfestékbe és fröcsköld le róla a sötét tónusú papírlapra! A szóródó cseppeknek kicsiknek kell lenniük, mert csak így fognak hóra hasonlítani.

Harmónia varázsló titkai

Rajzold le a téli tájat! A hóesés ábrázolásához szórj fehér festéket a megfestett égboltra, földre és faágakra!

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg, hogyan változik a hó színe napfényes reggelen és a koraesti alkonyatban! Mi lepett meg?

22. téma

SZÍNES BENYOMÁSOK

Észrevetted, hogy a képeken lévő színek befolyásolni tudják az emberek érzéseit? A világos, élénk színek jó hangulatot, a sötétek szomorúságot keltenek. **Mondd el**, milyenek a benyomásaid az alábbi képek nézegetésekor!

Hasonlítsd össze a képeket színük és hangulatuk szerint!

Rejtély. Keresd meg a képeken az örömteli és a szomorú színeket!

Gyakorlat. Víz- vagy fedőfestékekkel készíts különböző színeket és azok árnyalatait!

Harmónia varázsló titkai

Próbáld visszaadni az öröm és a szomorúság érzését víz- vagy fedőfestékkel!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el rajta, hogy befolyásolja-e a tárgyak színe a hangulatod!

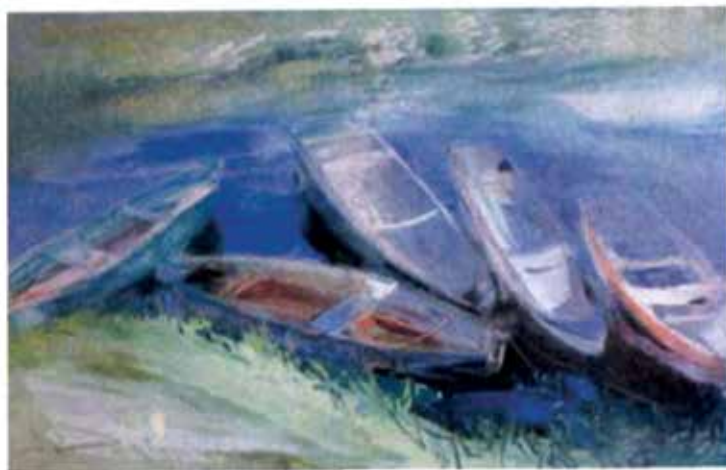
23. téma

A TERMÉSZET SZÍNEI

Már tudod, hogy a természet ihletet ad művészeknek. A szépségétől elbűvölt alkotók olyan képeket festenek, amelyek lázba hozzák a nézőket, különböző gondolatokat, érzéseket keltenek bennük.

Gyönyörködj a tájképekben! Mi keltette benned a legnagyobb benyomást? Milyen szerepe van a színeknek a hangulatod alakulásában?

Gyakorlat. Ceruzával vagy krétával rajzolj különböző színes foltokat! Próbáld meg egyesíteni a világos és sötét, meleg és hideg színeket!

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj könnyű, nyári felhőt vagy vidám, áttetsző vizű forrást és nyomasztóan sötét mocsarat! Használd színes ceruzát vagy pasztellt!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el azon, hogy milyen színekkel ábrázolható a nappal és az éjszaka!

24. téma

TAVASZI SZÍNEK

Harmónia varázsló képes arra, hogy egyazon szín különböző árnyalataival adja vissza a természet szépségét. Ezeket **rokonárnyalatoknak** nevezik. Segítenek a környező világ színgazdagságának ábrázolásában.

Nézd meg a tavaszi táj zöld színének árnyalatait!

A művészeket magával ragadja a természet szín-harmóniája.

Keresd meg a képeken a rokonárnyalatokat!

Gyakorlat. Próbáld meg létrehozni néhány szín rokonárnyalatait! Ehhez először vigyél fel sima papírlapra festéket, majd nyomd szét rajta! Ezt a módszert **monotípiának** nevezik.

Nézd meg, hogyan születnek a különböző árnyalatok!

Harmónia varázsló titkai

Készíts tavaszi kompozíciót monotípiá segítségével, és találj ki hozzá címet!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Keress példákat az iskolában vagy az otthonodban arra, hogy a színek különböző árnyalatainak egysége miként hoz létre harmóniát!

25. téma

CSODAFÁ

A művészetek ösvényén haladva találkozhatunk a mesebeli, virágos csodafával. A titka abban rejlik, hogy a jobb és a bal oldala teljesen egyforma, azaz **szimmetrikus**. Nézd meg, hogyan ábrázolják az ilyen fákat a népművészek!

Figyeld meg, milyen csodálatosan szimmetrikus kompozíciók készíthetők különböző anyagokból!

1. rejtély. Keresd meg a különbséget az ábrázolás bal és jobb oldala között!

2. rejtély. Hol kell elhelyezni a madár, bogár, levél és virág alakokat, hogy a fa bal és jobb oldala egyforma, azaz szimmetrikus legyen?

Harmónia varázsló titkai

Ábrázold áttöréssel minták és applikáció segítségével a csodafát, amelynek bal és jobb oldala egyforma!

Harmónia varázsló tanácsai

Keress a környezetekben szimmetrikus tárgyakat!

26. téma

DOLGOZÓ MÉHECSKE

Tavasszal a természet felébred téli álmából. Megjelennek az első, törékeny virágok. Az illatuk odavonzza a méheket, amelyek nektárt gyűjtenek a mézhez. A méhecskék tavaszi tevékenysége a művészek érdeklődését is felkeltette, s ennek nyomán életvidám képeket készítenek.

A szobrászok ugyancsak becsülik ezeket a szorgos és ügyes rovarokat. De a harmonikus testalakjuk is magával ragadja a művészeket.

Nézd meg a méhecskék ábrázolását! Hasonlítsd össze testrészeik formáját és méretét!

Rejtély. Segítsd a méheknek, hogy megfelelő szárnyakat kapjanak!

Harmónia varázsló titkai

Készíts színes gyurmából méhecskét! A méretei nagyobbak lehetnek, mint amilyenek a valóságban. Ha kedved van, készíthetsz virágot is, amelyről a méh a nektárt gyűjti.

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a természetben a rovarokat, vedd szemügyre alakjukat és színüket!

27. téma

TŰZMADÁR

Végre megérkeztünk meseországba! Itt a tűzmadár fogad bennünket. Elbűvölő tollazatának pompás színe.

A művészek különböző anyagokat használnak a tűzmadár ábrázolásához.

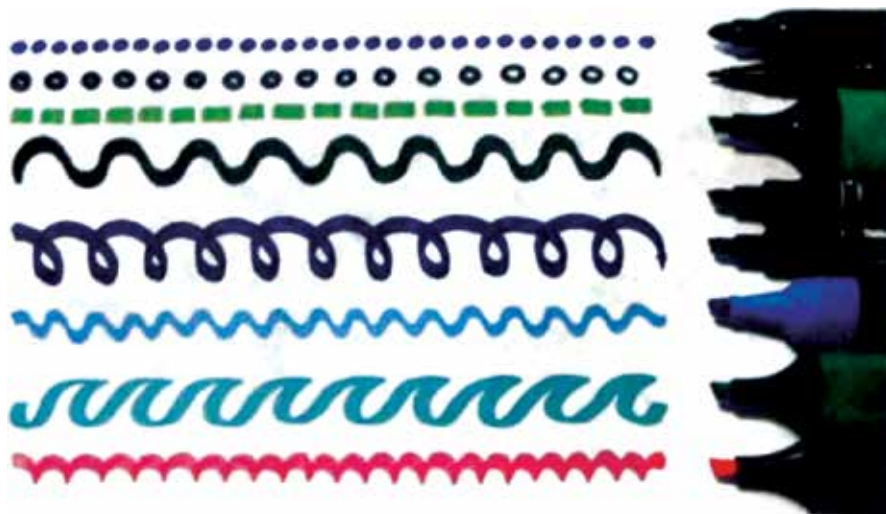
Nézd meg, milyen szépek és szokatlan színűek a mesebeli madarak!

Nézd meg a madarakat díszítő mintázatot!

Gyakorlat. Próbáld kitalálni, majd elkészíteni a tűzmadár díszítését!

Harmónia varázsló titkai

Készítsd el a tűzmadarat színes papírból!
Díszítsd mesemintázattal!

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a madarakat, hogy jobban le tudd rajzolni őket!

28. téma

VIDÁM BOHÓCOK

Ma ellátogatunk Képzőművészet-ország cirkuszába. Megnézzük az ügyes zsonglőrök, kecses légtornászok, bátor állatidomárok és a közönség kedvenceinek számító vidám bohócok előadását. **Nézd meg**, hogyan ábrázolják a művészek a cirkuszi artistákat!

Nézd meg a bohócokat! Hasonlítsd össze az alakjukat!

Figyeld meg a vidám bohócok arckifejezését, hogy kifejezően tudd ábrázolni őket!

Gondolkodj el azon, hogy miképpen hat a bohócok változatos színű öltözéke a hangulatodra!

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj filctollal bohócot! Törekedj arra, hogy a bohócod vidám legyen!

Harmónia varázsló tanácsai

Mondd el, a cirkuszbán mi tetszik neked a legjobban!

29. téma

A HÁZ, AMELYBEN LAKOM

Képzeld el, hogy találkozol Képzőművészet-ország lakóival. Biztosan mesélsz nekik magadról, országodról és az otthonodról, azaz a házról, amelyben laksz.

Hasonlítsd össze a mesebeli és valóságos házak ábrázolását! Miben hasonlítanak egymásra?

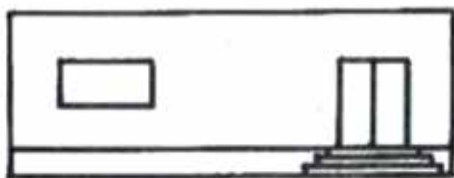
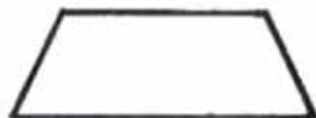
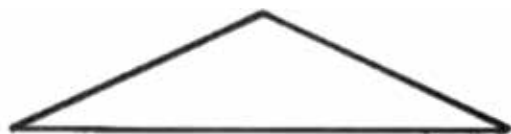
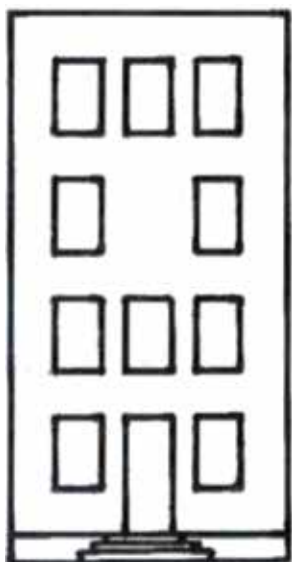

1. rejtély. Az állatok közül melyik hordja magával állandóan a házát?

2. rejtély. Válaszd ki mindegyik épület számára a megfelelő tetőt és ablakot!

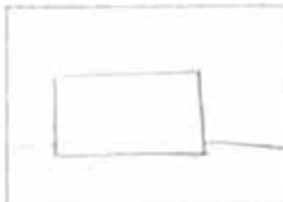
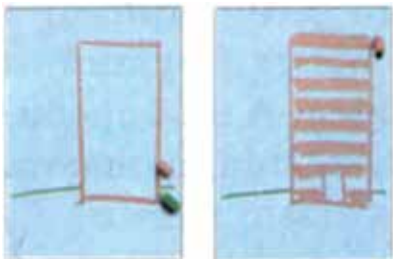

Harmónia varázsló titkai

Rajzold le a házat, amelyben laksz! Használj krétát vagy színes ceruzát, fehér vagy tonizált papírt!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Idézd fel a barátaiddal együtt, milyen mesebeli házikókat ismertek!

30. téma

AZ ORNAMENS TITKAI

Ma ismét a népművészet mestereinél vendégeskedünk. Ők hétköznapi használati tárgyakat alkotnak művészien: agyag- és faedényeket, törülközőt, inget, blúzt, szőnyeget. Hogy szebbé varázsolják a készítményeket, **ornamensekkel** és **mintázattal** ékesítik azokat.

A mintázat rendszerint a készítmény közepén, az ornamens a szélein helyezkedik el. Az ornamens készítésének a titka a következő: sokszor kell megismételni ugyanazt a rajzolatot.

Nézd meg, milyen szép díszítésűek a népművészet mestereinek alkotásai!

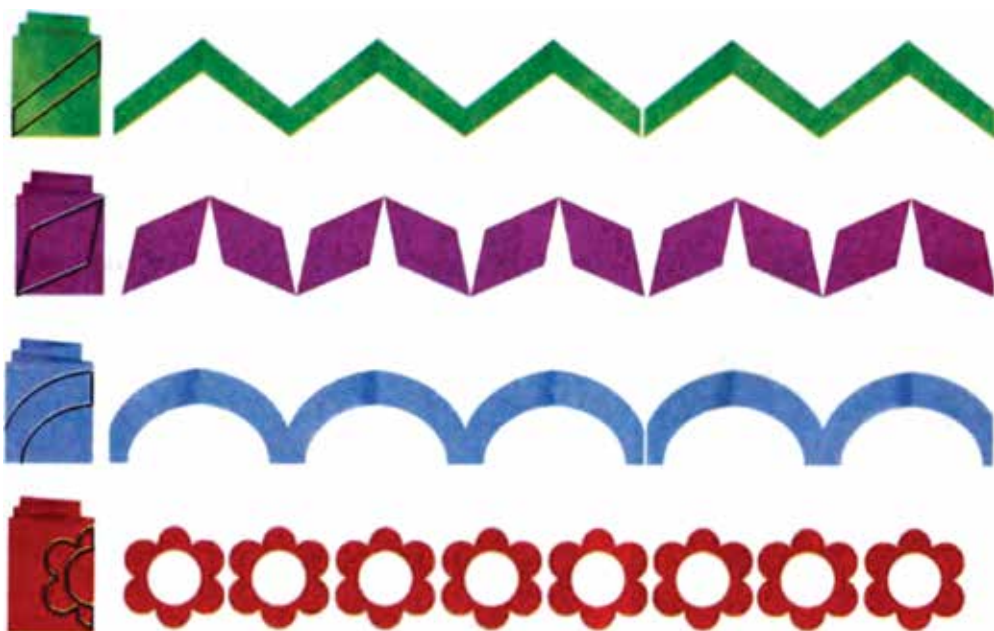

Rejtély. Figyeld meg az ornamenst és keresd meg azokat az alkotóelemeket, amelyekből összeállnak!

Gyakorlat. Próbálj papírból kivágni ornamenscsíkot!

Harmónia varázsló titkai

Készíts könyvjelzőt vagy üdvözlőlapot, és díszítsd ornamenssel! Alkalmazz áttöréses mintázatot vagy applikációt! Helyezd el oly módon az ornamenst, hogy hangsúlyos legyen a készítmény formája!

1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Keresd meg az otthonodban található tárgyak ornamenseit!

31. téma

TAVASZI KENDŐ

A különböző alkotások készítése és díszítése érdekes elfoglaltság. A művészek ezért különböző mintázatokat és ornamenseket találnak ki. **Nézd meg**, milyen tavaszi hangulatot árasztó színekavalkáddal telítették a kendők díszítését!

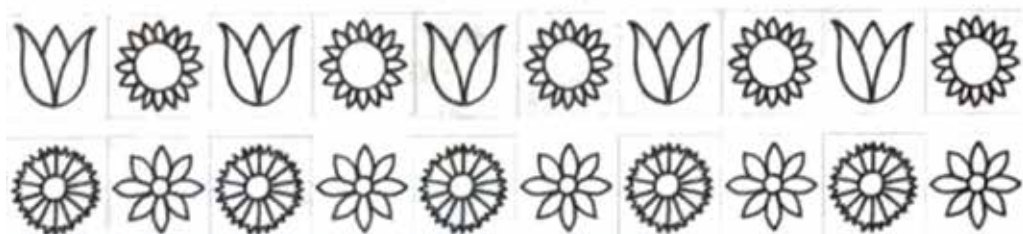

Figyeld meg a ruhadarabokon és szöveteken lévő természeti motívumokat!

Mit gondolsz, mivel kell díszíteni a tavaszi kendőket? Talán a virágok és levelek lennének a legmegfelelőbbek. Próbáljuk meg az ornamensek elkészítése érdekében leegyszerűsíteni formájukat!

???

???

Harmónia varázsló titkai

Fess tavaszi virágokkal és levelekkel díszített kendőt! Az ornamenst helyezd el a szélein, a mintázatot a közepén vagy az egyik sarkában!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Mondd el, milyen ornamenssel és mintázattal szeretnéd díszíteni az öltözéked!

32. téma

NÉPI JÁTÉKOK

Már tudod, hogy a népművészek nagyon szép tárgyakat készítenek.

Nézd meg, milyen csodálatosan szép játékszereket alkotnak fából, szalmából, szövetből, agyagból!

Régi hiedelmek szerint az agyagsípok minden rossztól megóvják a gyerekeket!

Figyeld meg, milyen vidám madárkákat, báránycákat és lovacskákat készítettek a népművészet mesterei!

Nézd meg, miként lehet szokatlan módon és könnyedén közönséges állatfigurákat készíteni.

Gyakorlat. Próbálj meg kitalálni és gyurmából különböző díszeket készíteni!

Harmónia varázsló titkai

Formázz gyurmából vidám madárkát vagy más állatot! Díszítsd ornamensekkel!

1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Az osztálytársaidal közösen szervezz saját készítésű gyurmajátékokból kiállítást! A játékoknak adjatok neveket!

33. téma

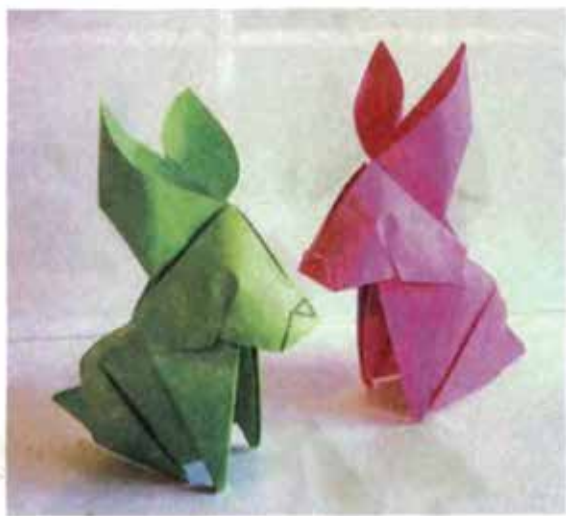
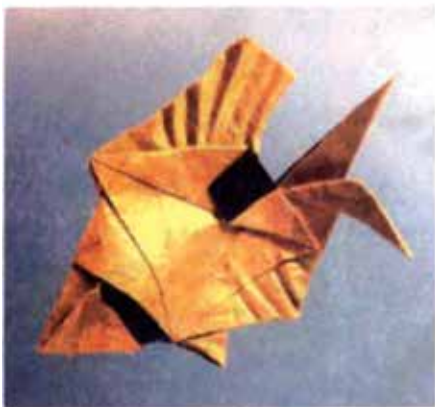
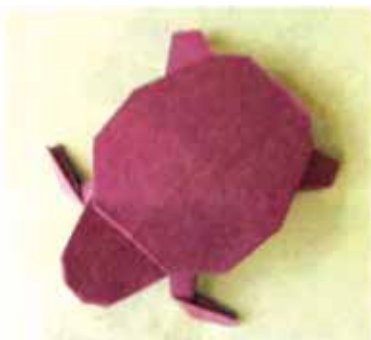
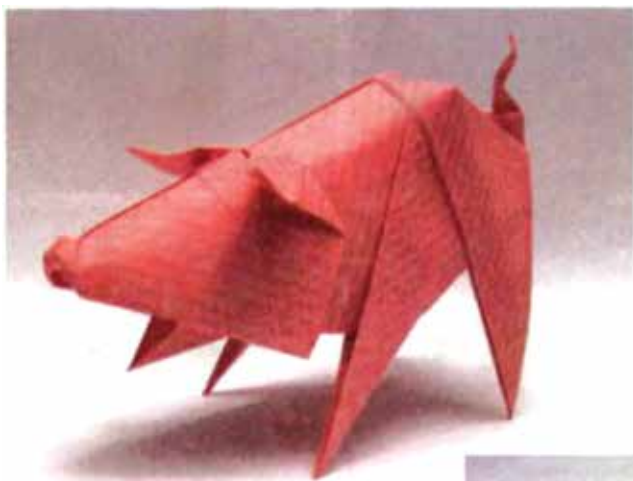
PAPÍR-TRANSZFORMÁCIÓ

Az emberek csodálatos játékszereket készítenek papírból. Ez az **origami**. Nézd meg a papírból készült játékszereket! Melyek tetszenek neked leginkább?

Szeretnéd megtanulni az ilyen papírfigurák készítésének módját? Ha igen, akkor lapozz!

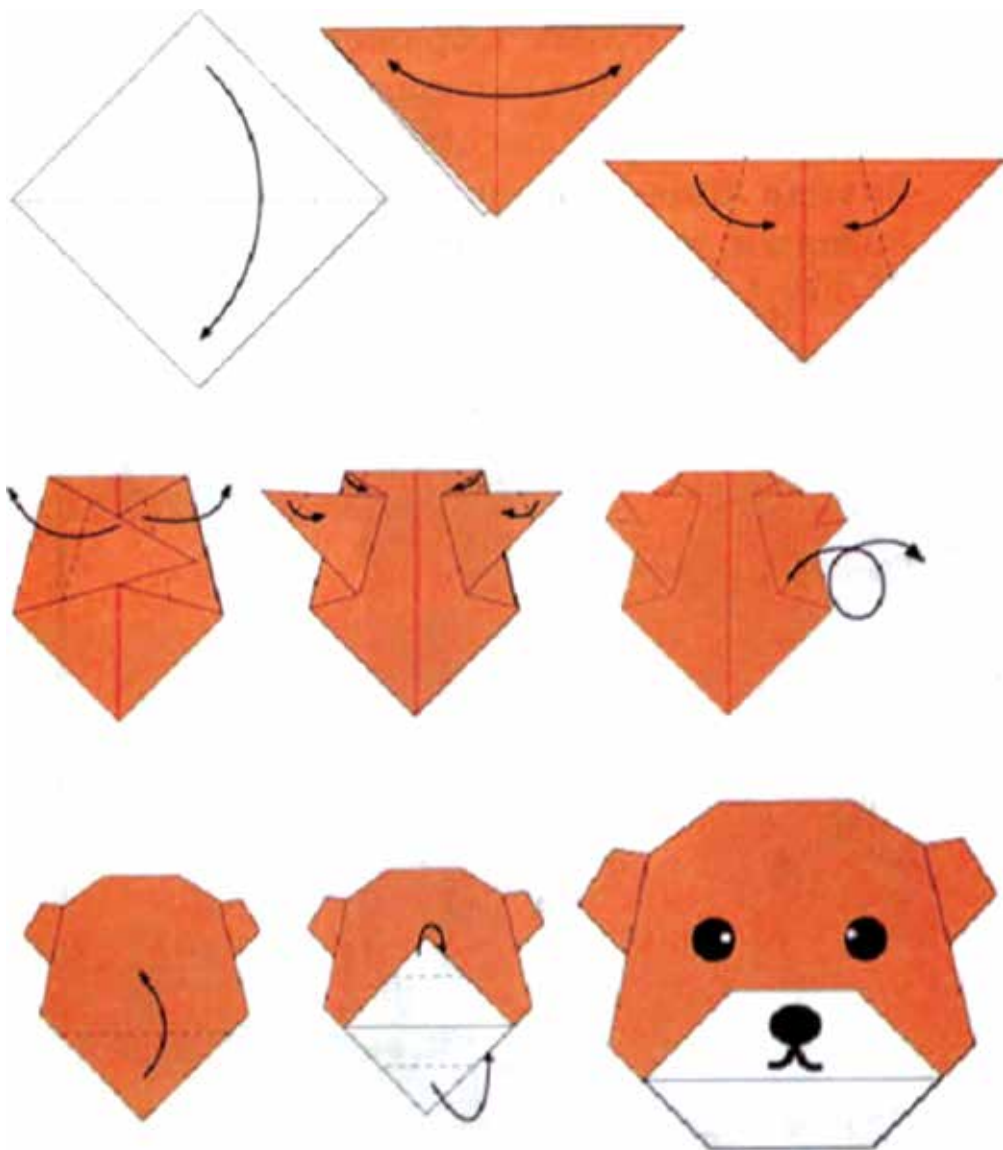
Figyeld meg, hogyan kell papírból hajtogatni a csodás origamit!

Harmónia varázsló titkai

Készíts origami papírfigurákat! Hajtogass papírbocsot!

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el, hogy milyen figurákat tudnál készíteni papírból, amelyeket azután a barátaidnak ajándékozhatasz!

34. téma

ELLENŐRIZD MAGAD!

Nézd meg a képzőművészeti alkotásokat!

1. Melyik ábrázolás készült függőleges, és melyik horizontális fekvésű lapra? **Magyarázd meg**, a művészek miért választották a kompozíciónak ezt a módját!

2. **Keresd meg** a horizont vonalát a tájképeken!

3. **Mondd el**, mit láatsz a képek előterében!

4. Melyik képen dominálnak a rokonárnyalatok?
5. **Képzeld el**, milyen hangulatot sugároznak a festmények!
6. **Keresd meg** az ornamenseket a képeken!

7. Hasonlítsd össze a rajzokat! Találj hét eltérést közöttük!

8. Fejtsd meg a művész titkát, és keresd meg a képeken az összes ábrázolt állatot!

35. téma

MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSRA KÉSZÜLÜNK

Sokáig vándoroltunk Képzőművészet-ország útjain. Megtanultad észrevenni, meglátni és érteni a szépséget. Már ábrázolni is tudod azt.

Készítsd elő alkotásaidat egy iskolai tárlaton való kiállításukra. Hogy kifejezőbbek legyenek, művészi-en kell kialakítani őket. Ehhez speciális keretekre van szükség. A keretek méretének, anyagának és színének a képtől kell függnie.

KISSZÓTÁR

Idézd fel, milyen új szavakat, kifejezéseket tanultál meg Harmónia varázslótól Képzőművészet-országban.

Olvasd el, és magyarázd meg, hogyan értelmezed az alábbi szavak jelentését!

Akvarell

Alak

Applikáció

Áttöréses minta, árnyalat

Dísz

Ecset

Festmény

Figura

Filctoll

Folt

Forma

Függőleges

Gyurma

Kép

Kompozíció

Kréta

Méret

Minta

Monotípia

Művész

Ornamens

Papír

Színek

Tájkép

Vonal

Vonás

Képzőművészet-ország lakói érdekes és vidám nyári szünidőt, feledhetetlen élményekben gazdag pihenést kívánnak neked!

Viszontlátásra 2. osztályos képzőművészet órákon!

Tartalom

AZ EGYSZERŰ FORMÁK ÁBRÁZOLÁSA VONALLAL, FOLTTAL, TÉRFOGATOSAN

1. téma.	Hová vezetnek a művészet ösvényei?	4
2. téma.	Csodajátékok.....	8
3. téma.	A varázslatos erdei tisztáson	12
4. téma.	Az állatvilágban	16
5. téma.	Érdekes utazások.....	20
6. téma.	Ünnepi lobogók	24
7. téma.	Kifejező árnykép	28
8. téma.	Tárfogatos formák	32

EGYSZERŰ FORMÁK KOMPONÁLÁSA ELEMI ESZKÖZÖKKEL

9. téma.	Ismerkedés a kompozícióval	36
10. téma.	Tájkép fával.....	40
11. téma.	Színcsalád	44
12. téma.	Szivárványszínek.....	48
13. téma.	Varázspillangó	52
14. téma.	Ismerkedés a díszítőművészettel	56
15. téma.	Téli minták	60
16. téma.	Ellenőrizd magad!.....	64

AZ ALAPFORMÁK ÉS RÉSZEIK ÁBRÁZOLÁSA A GRAFIKÁBAN ÉS FESTÉSZETBEN

17. téma.	Mesevár	68
18. téma.	A baromfiudvarban.....	72
19. téma.	A formák titka	76
20. téma.	A vonal és a folt kalandjai.....	80
21. téma.	Téli nyugalom	84
22. téma.	Színes benyomások	88
23. téma.	A természet színei	92
24. téma.	Tavaszi színek.....	96
25. téma.	Csodafa	100

A FORMA EGYSÉGE A SZOBRÁSZATBAN ÉS ÉPÍTÉSZETBEN

26. téma. Dolgozó méhecske	104
27. téma. Tűzmadár	108
28. téma. Vidám bohócok.....	112
29. téma. A ház, amelyben lakom	116

A FORMÁK STILIZÁLÁSA ÉS KIALAKÍTÁSA A DÍSZÍTŐ-IPARMŰVÉSZETBEN

30. téma. Az ornamens titkai.....	120
31. téma. Tavaszi kendő.....	124
32. téma. Népi játékok	128
33. téma. Papír-transzformáció	132
34. téma. Ellenőrizd magad!.....	136
35. téma. Művészeti kiállításra készülünk	140
Kisszótár	141

У підручнику використано репродукції картин художників:

С. Андерсона, Д. Анненкова, Л. Бакста. В. Бастрикiна, В. Бахтiна, О. Белашова, П. Бонара, С. Бородуліна. Г. Буравльової, К. Вале- свої, С. Васильківського, Х. Вішарда, М. Гайдерова, С. Гарднера, В. ван Гога, А. Гомес Комоніана, Ж. Гордіної, М. Глуценка, О. Ді дика, В. Долинського, Г. Доре. В. Драчинського, А. Дюрера, Е. Ерла, А. Ефра, В. Западлика, Ю. Затьори, Х. Зацької, Д. Золона, А. Зра жевського, К. Каваларі, В. Кандінського, У. Карлі, Б. Кеннеді, В. Коровіна, Р. Клірфолда, М. Кліма, С. Кука, Х. Кульські, О. Куровської, О.Куцук, Кр. Лассена, Е. Мане, В. Маркова, Ю. Мацика, К. Моне, М. Морськоватих, О. Меншикової-Костюкевич, О. Михайлова, В. Паніна, Е. Панова, Ф. Панка, П. Пікассо, Є. Пирого. М. Примаченко, Д. Раста, А. Рибіної-Єгорової, Р. Романова, О. Саврасова, Ф. Свана. А. Сислея, Д. Твіші, Б. Фокса. О. Фролова, Ю. Шевчука, Т. Шум, В. Ханова, К. Харта.

Джерела: журнали «Образотворче мистецтво», «Мистецтво та освіта». «Артанія». «Культура та життя», а також всесвіт ня мережа Інтернет.

A fordítás a következő kiadásból készült:

Навчальне видання

КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна

СЕРГІЄНКО Вікторія Володимирівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 1 класу

загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Обкладинка А. Віксенка

Фотографи А. Віксенка, І. Красуцького

При оформленні обкладинки використано репродукції
художніх робіт У. Карлі та Ф. Панка